

=====

v e r e n i g i n g

O R D E D E R V E R D R A A G Z A M E N

=====

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV" Den Haag
Uitsl. voor verslagen en abonn.: DOVENETELWEG 57^a 2555 TD Den Haag tel. 684541
Secretariaat: KRAMSVOGELLAAN 29 2566 CE Den Haag tel. 254273

=====

W E E K B L A D

26e jaargang nr.9

nadruk verboden

16 oktober 1981

x in de kantlijn betekent de vraag

x " " " " het antwoord

Goeden avond, vrienden.

Wij zijn niet alwetend of onfeilbaar en zo te zien zijn wij de enigen niet. Denkt dus zelf na. Ons onderwerp voor heden dient van actuele aard te zijn. Ik koos als titel:

J I H A D

=====

Heilige Oorlog. Want als is nederland ip het ogenblik, zij het niet al te veel, onder de indruk van politiek blufpoker en daardoor een strukelend kabinet, zo is een van de belangrijkste dingen in de laatste tijd toch wel de dood van Anwar Sadat.

Waarom ik hierboven dan Jihad heb gezet? De jihad is niet alleen een heilige oorlog in de zin van de koran, maar in feite gelijktijdig een naam voor een bepaalde onredelijke motivering. En juist omdat wij met dit laatste, vaak onder de naam Jihad, op het ogenblik in grote delen van de moslimwereld worden gekonfronteerd vind ik het interessant juist aangaande deze achtergronden enige opmerkingen te plaatsen.

Toen Mohammed voor het eerst de groene vaan hees en een aanval begon - te samen met een aantal toen nog niet gelovige nomadenstammen - op de stad Mekka, ontstond gelijktijdig voor het eerst in dit deel van de weeld een oorlog die niet alleen te maken had met zuiver stoffelijke zaken.

U moet dit zien ongeveer als de kruistochten: degene die valt gaat regelrecht naar de hemel. In een dergelijke krijg te vallen is ook een grote eer, betekent grote roem. Het is niet slechts een sterven voor een goede zaak maar eerder een verheerlijkt worden, want dit betekent heldenroem op aarde plus de eeuwige zaligheid.

Om het gebruik van de term jihad in deze dagen goede kunnen begrijpen - daar zij volgens de koran niet geheel juist is - dient men te beseffen dat de laatste tijd het westen vooral de meer orthodoxe moslims - en niet alleen die van de Schia - ernstig heeft gekwetst in hun opvattingen, rechtsgevoelens en zelfs hun gebruiken.

De plaats van de vrouw b.v. is in de islam bepaald. Niet zoals men daarover in het westen denkt, maar zij heeft wel degelijk haar geheel eigen

plaats en rechten, zoals de vrouw wel degelijk ook haar eigen verantwoordelijkheden kent in de moslimwereld.

Wie de vrouw wil bevrijden tast daarmee dan ook niet alleen de "rechten" van de man aan. Het betekent gelijktijdig dat je vanuit een orthodox standpunt in feite de gehele door god gewilde kosmische orde op zijn kop probeert te zetten.

Hetzelfde geldt voor vele moderne verworvenheden. Natuurlijk, er is telefoon en men maakt daarvan ook wel gebruik. Maar toch heeft menige eenvoudige en vrome mohammedaan het gevoel dat het iets is waar je heel voorzichtig mee moet zijn. En wat te denken van zaken als film en t.a.v., die dan toch uiteindelijk maar afbeeldingen tonen van mensen en dieren - zaken die in de islam zoals u zult weten niet zijn toegestaan. Er zijn dan ook in toenemende mate spanningen tus en de verworvenheden vande westelijke wereld en de denkbeelden vande vrom en vaak zeer eeuwig denkende islamiet.

Dit alles heeft al langere tijd gegist. U moet vooral niet denken dat dit iets van de laatste jaren is. Er is echter wel degelijk in de laatste jaren het een en ander gebeurd waardoor de nadruk sterker dan te voren is komen te liggen op de geschillen tussen de westelijke wereld en de wereld van de islam; het zelfstandig worden van palestina, het ontstaan van de staat Israel.

U zult nu stellen, dat de joden toch wel recht hebben op een eigen land. U hebt gelijk. Er zijn heel wat islamieten die het daarmee ook eens zijn. Maar, zo voegen zij er aan toe: dan niet op ons land. Indien de mensen van het westen zich schuldig gevoelen t.a.v. de joden, laat dezen hen dan een land geven. Maar niet op onze heilige plaatsen. Want ook voor ons is dit een heilig land. Wij hebben een moskee in jeruzalem die een van onze voornaamste heiligdommen is, in belangrijkheid direkt volgende op het heiligdom in mekka. Dit is onze heilige stad.

In dit land liggen voor ons vele herinneringen, tot kruisvaardersburchten toe die ons steeds weer duidelijk maken dat de islam het best op kan nemen tegen de christelijke wereld.

En wie heeft dit alles uiteindelijk doorgezet? Zeker, de engelsen hebben zich uit palestina teruggetrokken, maar wie is het die de werkelijke oorzaak is voor de verdrijving van onze broeders en het ontstaan van de staat Israel? Amerika.

En daarmee hebben zij niet geheel ongelijk. Vergeet niet, dat de terugtrekking van engeland uit Palestina mede is geschiedt onder sterke politieke druk van de Usa, terwijl de wapens van de eerste h joden grotendeels werden bezorgd door en betaald door amerikaanse joden. En ook nu nog is de voornaamste boosdoener in dit gebeuren amerika dat de broeders- moslims heeft helpen verdwijnen, hen van vele zijden de raad deed toekomen dan maar uit dit land te verdwijnen - voorlopig. En hen, toen zij dit in grote getallen eenmaal gedaan hadden - mede op aandrang van hun broeders in het ware geloof, maar daaraan denken, en liever niet meer - hebben de joden de mogelijkheid gekregen zonder veel verdere strijd het gehele gebied van het oorspronkelijke Israel te beheersen.

Nu is hun god daar meester, niet Allah. Erger nog, hun wetten, hun religie beheersen nu het leven van een ieder die daar nog leeft en niet de wetten van de islam en de koran. Niet meer telt hier het gezag van de wetgeleerden van de islam. Niet de uitleggers van de koran maken uit, hoe het sociale leven dient te verlopen. Dat maken nu de kenners van de tora uit en een stelletje staatslieden, waarvan geen enkele zonder meer kan beschouwd worden als werkelijke vertegenwoordiger van de oude palestijnse bevolking. Vanaf het ogenblik dat deze situatie ontstaat is er sprake van een steeds grotere en meer kenbare tegenstelling tussen islam en de rest van de wereld. En die tegenstelling groeit.

Let wel: ik geef de feiten nu weer vanuit het standpunt en de gezichtshoek van een eenvoudige moslim. Daarbij komt dat slechts weinige van de islamitische landen die eens de vluchtelingen opnamen bereid bleken en mogelijk ook waren om de palestijnen in hun gemeenschap op te nemen.

Er zijn enkele uitzonderingen, zoals enkele van de emiraten en b.v. Jordanie. Maar de meerderheid bleef ontheemd. Geen wonder dat ook deze mensen het bestaan van de staat Israel voelen als een directe aantasting van hun persoonlijke rechten, roof van hun persoonlijke bezittingen en bovendien nog eens een aantasting van de waarden van hun geloof. Zoals de joden bereid waren te vechten en veel te riskeren om vrije toegang te krijgen tot de klaagmuur en deze voortaan op hun eigen grondgebied, zo zijn vele islamieten bereid tot zeer grote offers om weer vrije toegang te krijgen tot de moskee die werd gebouwd op de grond waar eens de joodse tempel heeft gestaan en deze weer deel te weten van een islamietische staat.

Daarna stapelen de feiten zich op: Egypte wordt teruggeslagen. Ongelooflijk: een aantal mensen, vier tot tien maal zo sterk als alles wat de israeli in het veld kunnen brengen, worden eenvoudig teruggeslagen, ja terug gedreven naar hun eigen land. De eer van de islam is hierdoor aangetast. Velen voelen zich hierdoor in hun eer aangetast en haten Israel feller dan voorheen.

Een haat, die vooral tot uiting komt in het denken en spreken van de meer orthodoxe moslims en dan nog vooral bij velen van hun leiders. Een haat die zich niet alleen maar richt tegen israel, maar evenzeer tegen het westen, tegen de amerikanen die israel helpen en volgens de begrippen van deze vaak eenvoudig denkende mensen in stand houden.

U kunt nu zeggen dat deze mohamedanen vele dingen toch wel erg verkeerd zien, dat zij toch wel kunnen beseffen, dat de toespraken van hun leiders niet bepaald op feiten berustem. Maar arabieren, en ook negers wat dat betreft, houden erg van rollende donderende toespraken.

U hebt waarschijnlijk weinig kunnen zien, laat staan kunnen begrijpen van hetgeen er gezegd wordt b.v. op de bijeenkomsten in Iran in moskeeën en daardoor de reacties van de gelovigen ook niet kunnen begrijpen. Maar mogelijk hebt u wel beelden gezien van de samenkomsten in de kleine christelijke negerkerken in b.v. New York.

Daarbij zal u opgevallen zijn op welk een vanuit het nederlandse standpunt krankzinnige wijze de gelovigen daar meelevens met hetgeen er wordt gezegd, hoe zij mee zitten te schreeuwen, zich opwinden tot zij zelfs al dansende door de kerk beginnen te bewegen. Maar hoe overdreven en zonderling dit ook moge schijnen, zeer wanneer je naar de inhoud van de preek kijkt, het is nu eenmaal de wijze waarop deze mensen de samenkomst en al wat daarin naar voren wordt gebracht vooral emotioneel beleven. Deze mensen tonen gevoelsuitingen en een felheid van reageren die alleen in een ver verleden ooit ook in de christelijke kerken in europa is voorgekomen.

Vaak worden er in die bijeenkomsten a.h.w. hele komedies opgevoerd waarbij de rollen al vast staan en men alleen niet weet, wie het eerst een bepaalde rol op zal nemen. Maar dat kunnen jullie ook niet meer begrijpen.

Juist daarom is het voor velen zo duidelijk dat het recht van de islam is aangetast, is het duidelijk dat de broeders in de islam onrecht zijn, onrechtvaardig, onjuist, worden behandeld. Daarom ziet een ieder, dat zij ook nu nog wreed worden onderdrukt en veronderstelt men bij alle anders denkenden in toenemende mate een minachting voor alles wat de islam is en niet is, maar graag zou zijn: de ware leer, de grote alles bekerende macht. Zoals eens de christenen met alle middelen probeerden te zijn en mogelijk ook nu nog hopen te zijn.

Dan is het geen wonder, dat hier en daar, niet volgens de regel van de koran juist, de kreet jihad, heilige oorlog, klinkt. Je kunt wel zeggen dat dit fanatici zijn. Goed. Fanatici. Dergelijke mensen hebben altijd een brandpunt nodig, een leider. Die is er: Chomeiny is een wonderlijk spel van verdeelheden in zich. Soms lijkt hij een Savonarola van de islam, dan weer is hij een Peter van Amiens, oproepende tot een kruistocht die de gehele moslimwereld wil wekken tot nieuw verzet.

U vraagt of hem dit niet om eigen macht gaat? Misschien wel. Maar denkt u dat de gewone mensen zich precies afvragen, waarom iets wordt gezegd, waarom iets gebeurt? Hoevelen van u vragen zich werkelijk af, waarom er op het ogenblik een kabinetscrisis is en welke achtergronden hier mee spelen? Wat de gevolgen zijn?

O, zeker, u hebt zo uw eigen gedachten er over. Maar het preciese weet u niet en de meesten onder u willen dit niet eens kennen. Trouwens, wanneer de heren hun zin krijgen zult u dit ook nooit te weten komen.

Zo gaat het daar ook. Wanneer dus zo iemand inderdaad de heilige oorlog uitroept tegen alle ketters, tegen alle mensen die zich niet houden aan de regels en wetten zoals hij die meent te mogen stellen vanuit zijn schiitische interpretatie - ook al staat daarvan in de koran niets te lezen - zo zullen er heel wat mensen zijn die zeggen: Ja, dat moet het zijn?

Zijn wij niet gefrustreerd? Worden onze broeders niet mishandeld? En dan gaat er een golf door de gehele wereld van de islam. Want dit beperkt zich dan heus niet alleen tot de schiiten.

Zeker, er zijn ook daar heel wat mensen die anders denken. Denk eens aan mensen als Nasser, Sadat, vele emirs vande oliesheikdommen, mensen als koning Hussein. Mensen die een meer westerse opvoeding hebben gehad, mensen die niet meer verzonken zijn in een wereld, waarin je te nauwermood kunt lezen, een wereld waar alles wat je niet kent voor jou een soort woestenij is en voor jou de werkelijke beschaving mogelijk de marktplaats is waar de verteller zijn verhalen voordraagt en de moskee waarin de gebeden worden gezegd en toespraken worden gehouden.

Deze mensen, deze eenvoudige mensen, worden meegesleept. Zeker, zij worden voortdurend ook gekonfronteerd met westerse zaken. Maar evenzeer met vele zaken die voor hen een verloochening betekenen van de heiligheid van al waarin zij geloven en van al wat zij denken.

Eerst wanneer je dit begint te overzien kun je ook begrijpen hoe groot de slag voor vele islamieten was toen Sadat, moedig en eerlijker dan de meeste staatslieden, besloot naar Israel te gaan. Dan ook kun je beseffen wat het betekende dat Egypte, het machtigste en sterkste broederland in de omgeving besloot, tot vredesonderhandelingen over te gaan en uiteindelijk tot vaste, maar niet alle islamitische wensen vervullende besprekingen en verdragen kwam.

Vanaf dat ogenblik begon het te gisten. Maar alles ging nog goed. Egypte had een redelijk goede economie. Het spel van Nasser met de russen had indertijd gezorgd voor de nodige ontwikkelingen en mogelijkheden, er werden door het westen vele investeringen gedaan. Amerikaans kapitaal begon toe te vloeien, het ging de meeste mensen steeds beter.

Dan vergeet je wel even je fanatieke denkbeelden. Want revoluties worden nooit geboren uit overvloed. Maar opeens begon overal op de wereld de economie slechter te werken. Steeds meer bronnen van welvaart dreigden weg te vallen, steeds meer mensen moesten - zoals men dit hier eufemistisch noemt - een stapje terug gaan doen. En Egypte is geen rijk olieland.

Egypte was altijd al een land, waarin een kleine bovenlaag goed leeft en een niet alte grote middenstand zich best kan redden, maar waarin de meeste mensen nog steeds leven onder omstandigheden die men hier als uiterste armoede zou betitelen omdat men hier nog niet werkelijk weet wat honger is.

of kan beseffen , wat werkelijk armoede is.

Het is de eenvoudigen duidelijk: het is God zelf die het volk erop wijst, dat het tegen zijn wil is, dat er vrede wordt gesloten met deze westerse honden, met deze bezetters van islamitische bodem. Zij hebben daarmede wel niet gelijk, maar zo denken zij.

En dan bovendien blijkt er iemand te zijn, die het hen onmogelijk wil maken hun acties en protesten zo te uiten, te voeren, dat het gehele volk met hen mee zal gaan en ondanks de leider ten oorlog zal willen trekken. Dan blijft je nog maar een enkele weg over: moord.

Anwar Sadat wordt vermoord door mensen die dit beschouwen als deel van de jihad, deel van een heilige oorlog. En u vraagt zich dan nog steeds af, waarom in bepaalde landen onderleiding van zeer linkse en zeer orthodoxe leiders de volkeren in de straten hebben gedanst van vreugde?

Zeker, er was feest in Syrie over de dood van een vijand en zelfs Tanger, de leeuw van afrika, feestte ondanks de gekende edelmoedigheid die men daar - indien het geen zaken zijn - kent tegenover zijn vijanden. Besef dan dat men niet de moord op Sadat zelf voerden, maar het feit dat de daad werd gewroken van een mens die volgens hun denken zijn broeders had verraden.

Deze dingen moet je begrijpen wanneer je wilt beseffen wat er zich in het nabije oosten afspeelt. Zoals je moet begrijpen dat zeer veel van hetgeen er door de leiders daar gezegd wordt in feite grootspraak is, iets wat men zegt omdat men daardoor indruk denkt te maken.

Iemand heeft eens gezegd: wanneer een arabier een luis doodt en terugkeert naar zijn stad dan vertelt hij, hoe hij de leeuw heeft overwonnen. Zeker, er is veel grootspraak. Maar de gevoëls wereld, de mentaliteit die erachter schuil gaat is daarom nog niet onecht.

Wanneer je spreekt met islamieten, of je nu bent in Marakech of naar Assouan, Bagdad of elders, zul je steeds weer mensen ontmoeten die zeggen: eens komt de dag waarop wij ons zullen wreken. Dan zullen wij de amerikanen eens even op hun nummer zetten, de joden wegvagen en de zee in jagen. Dan kunnen zij kiezen: sterven of verdrinken.

Zeg je dat dit niet redelijk is, dat de joden zoveel goeds gedaan hebben en voor noord afrika ook zoveel goeds zouden kunnen doen dan haalt men de schouders op. Zeker, wat u zegt is waar.

Maar hebben eens de kruisvaarders zich afgevraagd hoe groot de beschaving was van de sultanaten, hoe sterk daar de wetenschap wel was - en die was heel wat verder dan in de meeste delen van europa. Hebben zij zich ooit afgevraagd hoe groot de ontwikkeling van de kunsten was in die gebieden? In europa kunt u o.m. aan het Alhambra nog zien wat moorse vorsten aan kunstzinnigheid, aan levenskunst ook, bezaten.

De kruisvaarders en soldaten, de predikers hebben, op een enkele uitzondering na misschien, zich nooit afgevraagd of zij onherstelbare vernietigingen tot stand brachten, of zij de beschaving met hun strijd voor geheel europa en het oosten eeuwen terug zetten. Zij kenden maar een leus: wij moeten het heilige graf bevrijden. God wil het.

En nu roepen andere mensen uit: allah wil het. En met een zelfde onnadenkendheid is men bereid van bloeiend land woestijn te maken, van welvaart armoede, van aangenaam leven een langzame dood. want "god wil het".

En wanneer je valt in die strijd? Wat geeft dat? Je zult onmiddellijk opwaarts gaan en leven in een hemel. Je zult niet eens behoeven te gaan over het zwaard der rechtvaardigheid, maar onmiddellijk binnen gaan in de paradijs-tuinen, rusten langs ruisende stromen onder de schaduw van bomen, verzorgd door schone vrouwen, alles ontvangende wat men maar hebben wil. Dus wat kan je nog gebeuren?

U vraagt zich af, of zij werkelijk nog zo sterk zijn om dat te geloven? En waarom niet, zolang er in uw land nog katholieken zijn die menen dat een misoffer alleen maar goed en gelding kan worden opgedragen in het latijn?

Iets wat mij ook nogal dom lijkt, maar er zijn zelfs in uw land mensen die dit nog steeds oprecht geloven.

Er zijn nu nog mensen die menen, dat deze gehele maatschappij, met haar dulding en begrip voor medemensen met afwijkend gedrag, tegen alles wat er in de bijbel staat en dus tegen de wil van de Heer zelf, ingaat. En dat alles in uw eigen land, dat toch zo beschaafd en kultureel volwassen is, nietwaar?

Wat wilt u dan van mensen die - en niet alleen misschien door de schuld van de blanken - tot 1890 geleefd hebben in een wereld van middeleeuwse waarden en begrippen, een wereld waarin slavernij het meest normale was wat er maar bestond, een wereld waarin mensenroof toegelaten werd en zelfs als verdienstelijk beschouwd werd. Een wereld die het recht van de sterkste als het belangrijkste beschouwde en waarin, zelfs nog vandaag, de heersende kasten zichzelf beschouwen als hogere wezens, die welwillend neer kunnen zien op de eenvoudige boeren en burgers, die God immers geschapen heeft om hen te dienen en te eren? Een wereld, waarin het normaal is dat je mensen huurt en manipuleert, uitbuit tot je hen niet meer nodig hebt en dan weg werpt. Wat verwacht u van de eenvoudigen, die deels ook nu nog in deze wereld leven?

Juist daarom zijn kreten voor hen zo belangrijk, zeker wanneer er denkbeelden aan verbonden zijn van eindelijk meetellen, van uitverkiezing, zoals altijd reeds aan het woord jihad.

De heilige oorlog is niet alleen maar een oorlog omdat God het wil. Zij vormt in wezen een wanhoopskreet van degenen, die er in geloven. Zij betekent een zoeken naar de erkenning van eigen persoonlijkheid, een poging om je eindelijk eens te ontworstelen aan een systeem waarin je jezelf niet meent te mogen zijn, waarin alles wat je denkt en gevoelt steeds weer terzijde wordt geschoven als zijnde niet zakelijk of passen bij je positie of niet dienstig voor een economisch of politiek beleid.

Ik denk dat de afstand in mentaliteit het voor het westen erg moeilijk maakt zich werkelijk in te denken, wat er zich feitelijk in dit nabije - en soms ook in het verre - oosten afspeelt. Men wijst er op, dat de emiraten bezig zijn te moderniseren, dat zij zelfs voetbalstadions laten bouwen en kostbare tuinen hebben eengelegd waar eens alleen woestijn was. Men wijst er op, dat de olielanden zo modern bouwen dat menig land zich daaraan kan spiegelen. Het is alles waar.

Maar ook hier heerst nog steeds de macht van de islam en spelen godsdienstige gevoelens een rol, is er sprake van een soort horigheid van de burger aan zijn heersers.

Zeker, de emirs die veel belegd hebben in het westen en daar ook hun winsten maken hebben er alle belang bij, de vrede zo goed mogelijk te handhaven. Bovendien zijn velen van hen westers opgevoed of hebben enige tijd in westerse landen doorgebracht en beseffen wel degelijk, dat zij de sterksten niet zijn en ondanks alle wapenaankopen voorlopig ook nog niet kunnen worden. Maar weten hun onderdanen dit?

Hun onderdanen die nog steeds denken dat, wanneer zij in de fantasia, een oorlogspel, met hun paarden op elkaar afstormen en hun oude geweren een keer weten af te vuren in de lucht, hiermede een indrukwekkend staaltje van krijgsmanskunst hebben gegeven. Want deze mensen denken vaak nog dat je, door zo aan te stormen tegen Israel men zonder meer in staat zal zijn gehele steden te veroveren. Dwaas, zeker. Maar zo denken nog heel wat mensen die zich door hun geestelijke leiders laten opjagen en uiteindelijk zelfs hunkeren naar een werkelijke "heilige oorlog".

Het is een wereld vol sterke gevoelens, een wereld waarin gebrek aan inzicht in andere beschavingsvormen en samenlevingsvormen dan de eigene nog steeds een heel grote rol spelen.

Zeker. Anwar Sadat werd gedood. Maar dit is alleen maar een teken geweest, een signaal, maar niet. Een signaal dat vooral de huidige president van Egypte voortdurend in zijn dromen zal achtervolgen en hem zal brengen tot een steeds feller en scherper ingrijpen tegen elke orthodoxe groep. Maar juist daardoor zal hij hen bewijzen dat hij een vijand is, dat een jihad ook onder het volk van Egypte noodzakelijk is om eindelijk dit volk te bevrijden van de goddelozen die aan de macht zijn.

Misschien kunt u dit alles niet begrijpen, mogelijk ook enigszins wel. Maar eerst wanneer je dit alles gaat begrijpen weet je hoe de zaken in feite liggen, weet je hoe de mogelijke samenhangen zijn.

Laat mij u een voorbeeld geven. U komt om zaken te doen in de een of andere Arabische staat. Men zal u gastvrij en hoffelijk ontvangen. Maar degene die u wilt spreken is er niet. U kunt mogelijk meerdere malen een afspraak maken en steeds weer is hij er niet. Want hij kan niet doen wat u zouwt verlangen en weet nog niet, hoe hij het anders kan regelen. Hij wil zijn aanzien niet verliezen, u niet teleurstellen en dus is hij er niet. U denkt dan al snel dat u hier te maken hebt met een onbetrouwbare man. U hebt alleen te maken met iemand die maar niet kan begrijpen dat het voor u aangenamer en beter is een keer een neen te moeten horen dan steeds weer vertroost te worden met een "mogelijk later".

Hoe dat kan ontstaan? Om u een voorbeeld te geven: er zijn staten die in feite op een wel heel sterk socialistische basis georganiseerd zijn - onder de Islam wel te verstaan. De kans is groot dat degenen die eens met u zaken hebben gedaan nu op ministeries zitten en het aankoop en verdeelingsbeleid van het land bepalen.

Nu echter hebben zij geen haast. Waarom zouden zij ook. Zij hebben hun rang, hun inkomen, hun belangrijkheid. En wanneer er niet erg veel tegenover staat, waarom zouden zij zich dan nog inspannen? En waarom hun relaties laten bemerken, dat zij niet alles kunnen beslissen? Het is immers de wil van god dat alles gaat zoals het gaat?

Stel niemand te leu die ooit belangrijk voor je kan zijn, die wat je kunt voor mensen die je sympathiek zijn, maar zorg dat je niet ingaat tegen je meesters, blijf trouw aan het geloof - zeker zolang anderen je kunnen zien - en de wetten van de Islam volgende kun je waardig oud worden en verder is er niets aan de hand.

De westerling zal dan vaak zeggen, dat je met die mensen haast geen zaken kunt doen. Maar dat komt omdat men elkaar niet voldoende begrijpt, omdat men geen inzicht heeft in de gang van zaken. Er zijn wel degelijk mensen die wel contact krijgen. Die ook zaken, soms zelfs hele goede, doen met die mensen - ook al worden die zelden in kantoren werkelijk afgealoten en speelt gezelligheid en gastvriendschap een grote rol. En die mensen ontdekken dan ook al snel dat een Islamiet die je werkelijk heeft aanvaardt, die zich waarlijk en eerlijk tot je vriend heeft verklaard, ook je vriend zal zijn tot aan de dood.

De anderen beseffen echter niet, dat de hoffelijkheid waarmee men ontvangen wordt voor de betrokkenen eerder een eerbetoon aan eigen adel en belangrijkheid betekent dan een erkenning van de belangrijkheid van degene die ontvangen wordt.

Tja, wat moet je als westerling met die landen? Toch zijn het die landen, die min of meer openlijk Amerika hebben uitgeroepen tot de grote vijand. U ziet het mogelijk anders, maar daar redeneren velen nu als volgt:

Amerika heeft op het ogenblik de grootste invloed in die gebieden die niethandelen volgens de wetten en regels die wij, al broeders in de Islam, juist achten. Daarom is dit land onze eerste vijand, samen met Rusland. Zeker, je kunt die landen en hun invloed gebruiken, maar je moogt je nooit werkelijk door hen laten overheersen. En wanneer de Chinezen hier invloed zoeken zijn zij welkom. Laat ze maar komen, laat hen ons maar helpen opdat wij machtiger zullen worden.

Want wanneer het er op aankomt zullen rusland, amerika en china elkaar wel uitroeien. Maar wij, de uitverkorenen van de enig ware god zullen voortleven. Dwaas misschien, maar zo denken zij. Zij menen eerlijk en oprecht, de eenvoudige mensen, dat men niets beters zou kunnen doen dan amerika en rusland elkaar uit laten roeien en alles wat over is, zoals europa, dan bekeren tot de islam. Waarmede men wat dit betreft op precies hetzelfde peil staat als de kruisvaarders van eens:

Een bende vrome, door godsdienst gedreven dieven die zich rijk stalen aan de volkeren die zij wilden bekeren of verslaan.

En met dit alles komt ook begrip voor hetgeen het probleem is van deze tijd: Het probleem is niet de dood van Anwar Sadat of de mogelijke schuld die Begin mede heeft aan die dood door het de man onmogelijk te maken met een groot resultaat voor de dag te komen zodat hij kon wijzen op hetgeen hij voor de islam bereikt had: de palestijnen krijgen weer een eigen gebied.

Zeker, ook dit alles heeft er mee te maken. Maar het werkelijke probleem is wel dat een werkelijk onderontwikkeld gebied - al mag je dat niet hardop zeggen - een gebied is van mensen die nog steeds een geheel eigen wijze van leven en denken hebben. Mensen, voor wie de gevoelswereld ontstel- lentveel belangrijker is dan men zich in holland kan voorstellen en die gevoelswereld ook in hun dagelijkse leven vaak laten overheersen.

En natuurlijk het feit dat deze mensen meer en meer de behoefte gevoelen aan de wereld eindelijk eens duidelijk te maken wie en wat zij zijn. Zij willen duidelijk maken dat zij, de algerijnen, tunesiers of wat dat betreft de syriërs, de egyptenaren, de turken, zelfs een deel van de libanezen, tenminste uw gelijk zijn in alle opzichten en uw meerdere door het feit, dat zij wel, u niet het ware geloof hebben. Daarom zijn zovelen vatbaar voor de lokroep van een jihad.

Daarom ook kennen die mensen wetten die voor u eenvoudig niet te begrijpen zijn, wetten van wraak en weerwraak die voor hen belangrijker zijn dan het leven zelf.

Daarom ook konfronteren zij u in de komende jaren met een van de grootste problemen die er voor u kan bestaan: mensen die volkomen bereid zijn in en heilige oorlog tenonder te gaan mits men de westelijke wereld maar kan vernietigen of onderwerpen. Zelfs indien het woord jihad niet betekent dat zij dit werkelijk ooit zullen kunnen bereiken zo is voor grote massa's dit alles al motivering genoeg.

Daarom zal het binnenkort wel weer komen tot aanslagen in en aanvallen op Israel - tenzij in korte tijd Israel zoveel toegeeft dat hierdoor altans tijdelijk enige rust weerkeert. En let wel: zelfs de meest beschaafden en westers georiënteerden in alle landen die ik u noemde en andere zijn als moslim niet geheel vrij van de beïnvloeding die kan ontstaan door een jihad - vooral wanneer deze ook maar enig voordeel of enige winst schijnt te beloven.

Een van deze beschaafde en als diplomaat geachte mensen heeft nog kort geleden opgemerkt: Israel verslaan kunnen wij nu nog niet. En onze kinderen zullen dit mogelijk ook niet kunnen. Maar onze kindskinderen zullen onze opzet in een heilige oorlog voltooien tot er geen jood meer over is op de grond van onze vaders.

Onredelijk? Mogelijk. Maar dit is hun gevoel van superioriteit, menselijk genoeg. Ook al drukken zij het iets praktischer en plastischer uit en bepaalde sekten die luidkeels verkonden, dat u zich bij hen kunt voegen in de zaal van het koninkrijk ofwel sterven en ter helle varen. Want het einde der tijden is nabij.

Hier tref je precies dezelfde mentaliteit, de zelfde beslotenheid van de groep, dezelfde doofheid voor alle argumenten die niet passen bij hun vooropgestelde "waarheid".

Onderling spreekt men niet luid van jihad, omdat men immers niet met heidenen te doen heeft en dus ook niemand behoeft te bekeren, maar alleen "verraders" behoeft te bestraffen. Maar zelfs dan zal men bij een strijd tegen een te sterke vijand de heilige oorlog aanhalen als stimulans voor de strijders.

Het oplossen van alle problemen die hieruit voortvloeien zal niet zo eenvoudig zijn. Vergeet niet, dat het volk uiteindelijk zelfs staatslieden kan dwingen een bepaalde richting in te slaan of gedood te worden. Waarbij komt dat landen uit zowel het oostelijke als het westelijke blok vele landen met de modernste wapens voorzien en mensen opleiden, die zo dadelijk misschien met behulp van die wapens op zullen trekken om een einde te maken aan alle westelijke belangen in die landen.

Wanneer u dit alles werkelijk begrepen heeft zult u kunnen zeggen: ik beseft, waarom Anwar Sadat werd vermoord. Ik beseft dathet niet zozeer e en kleine klik was - zoals men ons voorhoudt - die hieraan schuldig is. maar dat de daad van deze mensen alleen een uitvloeisel is vaneen beweging die zich als een soort schimmel steeds verder uitbreidt door de moslimwereld en steeds meer mensen weet te activeren tot zij bereid zijn alles te doen en desnoods te sterven voor het ware geloof, maar niet meer bereid zijn zich te onderwerpen aan de meerwaardigheid die het westen, gepretendeerd of reeel, ten aanzien van hen schijnt te bezitten. De enige hoop van het westen is en blijft de mogelijkheid, dat de wreedheden van de geloofsverkondigers de meer liberaal ingestelde moslims tot algemeen verzet zullen brengen voor ook zij mee gesleurd worden in de monomanie van een jihad.

Hebt u commentaar?

x Is de huidige oorlog tussen iran en irak dan niet erg frustrerend voor de gehele islamitische wereld?

- Zeker niet. Ik moet u dan nog iets over die mentaliteit vertellen: in vroeger jaren was het gebruikelijk dat nomaden stammen onderling oorlogen voerden. Er werd gevochten om waterplaatsen en weidegronden. Het waren vaak heilloze oorlogen met in verhouding zeer veel slachtoffers.

Kwam er echter een vijand van buiten af - zelfs egypte is turks geweest gedurende een langere tijd en de turken hebben dit ondervonden - dan vormden die zelfde vijanden opeens een eenheid. Dan waren het opeens niet meer de Hadeischin die met de Beni Choum in oorlog waren, maar nomaden, die de turkse soldaten wel even mores zouden leren.

Voor de islamiet is deze oorlog begrijpelijk: zij gaat om grondgebied. Hierbij telt, dat dit grondgebied - enkele eilanden - werd afgestaan aan de sjah. Deze is verdreven en gestorven. Dat betekent volgens bepaalde mahomedaanse wetgeleerden, dat dit verdrag, dat met hem persoonlijk was gesloten volgens hen, nu niet meer geldig is.

Men kon dus het gebied terug eisen. Dit werd geweigerd, er werd ook geen vergoeding aan geboden of een nieuw verdrag gesloten - onder meer door de stemming in Iran die stelde: wij hebben de macht, de ware leer en een geslaagde revolutie, dus zullen wij onze rechten wel even waar maken.

M.a.w.: dit is een volgens het geloof toegelaten onderlinge strijd - ook al heeft chomeiny hiervoor, in strijd met alle leringen van de koran, het woord jihad gebruikt. Maar zodra het gaat tegen een gemeenschappelijke vijand zult u zien, dat snel een voorlopige vrede wordt gesloten, waarna iran en irak gezamenlijk oprukken.

Om, zodra de strijd beeindigd is, zij het ten voordele of ten nadele, zo snel mogelijk de onderlinge strijd voort te zetten tot een afkoop-som is ontvangen ofwel een nieuwe overeenkomst is getroffen.

Daarom is dit alles voor de doorsnee moslim niet zo frustrerend als u mogelijk verondersteldem al is deze broederstrijd natuurlijk voor staatslieden en politici in het islamitische blok natuurlijk wel een vervelende zaak.

Want het betekent o.m. dat je minder invloed kunt uitoefenen en de tegenpartij een beeld van verdeeldheid laat zien. Zelfs dit laatste zal men, gezien de wijze van optreden van Chomeiny's vertegenwoordigers, niet al te zeer betreuren vrees ik. Maar voor de doorsnee moslim is deze strijd geen frustratie, maar een normaal verschijnsel. Duidelijk?

Mogelijk zijn er onder u die zich afvragen, waarom ik niet meer heb gezegd over van Agt en Den Uyl en hetgeen er vanacht gebeurd is. Maar zolang deze beide heren bij de zaak betrokken zijn zou een beschouwen neerkomen op een litanie, een soort feuilleton zonder einde, waarin aflevering na aflevering dezelfde motieven worden herhaald.

Een kort commentaar dan, opdat u niet kunt beweren dat ik de zaak dood heb gezegen: Tijdens de verkiezingen heeft men van alle kanten u keer op keer duidelijk gemaakt hoe belangrijk het was dat u zoudt gaan stemmen en u duidelijk zoudt uitspreken zodat onmiddellijk na de verkiezingen een goed beleid zou kunnen worden gevoerd. Want dit was dringend noodzakelijk.

Degenen die u dit gezegd hebben hebben 3 maanden nodig gehad en zelfs veel pressie - waarbij zelfs de koningin betrokken was - om uiteindelijk te komen tot een kabinet. En nu blijkt dat deze heren volkomen bereid zijn dit nederland, dat zo nodig daadkrachtig geregeerd moet worden, naar de maan te laten gaan omdat zij hun lievelingsplannen niet door kunnen voeren. Waarbij komt dat geen van de standpunten van de beide partijen in het kabinet een redelijke oplossing, ook op lange duur, schijnt te bieden:

De besparingstendenzen - inzichten verdedigd door het cda en de heer van Agt - zijn reeds gewraakt gezien het soortgelijke beleid van mrs Thatcher die beweerde dat door een krap geld politiek en beperking van de staatsuitgaven, bezuiniging, werkgelegenheid zou ontstaan. Engeland had toen zij begon hiermede 1.000.000 werkelozen, nu zijn het er reeds 3.000.000.

Maar ook de plannen van de heer den Uyl zijn niet bepaald geslaagd. Zijn werkgelegenheidsplan gaat uit van geld dat er niet is, terwijl zijn plan om onmiddellijk een aantal arbeidsplaatsen te scheppen gebaseerd is op het scheppen van nieuwe functies in rijksdienst en de uitbreiding van vele dienstverlenende sociale instanties - wat betekent dat de last die op het nog productief werkende deel van de bevolking komt te rusten sterk toe zou nemen. Hij denkt dit te doen door middel van vergroting van de aardgas baten. Maar om dit waar te maken zal hij de prijs daarvan zo hoog op moeten jagen dat het u zelfs niet meer mogelijk is zelfmoord aan de gaskraan te plegen omdat dat eenvoudig voor een normaal mens te duur is geworden.

Wat helaas duidelijk maakt, dat geen van beide partijen in het kabinet voorlopig bereid is de lessen van de praktijk ter harte te nemen. Waaraan ik alleen nog het volgende toe wil voegen: Wanneer een bedrijf in soortgelijke moeilijkheden zo komen te verkeren zo eist men - en niet ten onrechte naar ik meen - van de directeuren, dat zij zeer slagvaardig en onmiddellijk zullen reageren op elke verandering die plaats vindt.

Ik vrees dat je een dergelijke ook voor het land noodzakelijke slagvaardigheid niet kunt verwachten van mensen die eerst maanden nodig hebben en veel dwang om tot elkaar te komen en dan nog enkele weken gebruiken, niet om iets te doen, maar om het volkomen met elkander oneens te worden.

Ik dank U voor uw aandacht.

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

Goeden avond, vrienden.

Wij moeten gaan spreken over esoterie. En dat is een heel verhaal. Mogelijk meent u, dat wij er al altijd mee te maken hebben. Maar weet u wel hoe oud dit begrip in wezen is?

Wij moeten dan teruggaan tot de nomaden en misschien zelfs tot de jager. Want ook toen kende men reeds de afzondering, het nadenken over jezelf en je voorouders en het heelal. Slaagde je in die poging, dan wist je opeens toch iets meer dan een ander. En daardoor leefde je dan ook iets anders daar je dan steeds weer een beroep kon doen op alles wat je in jezelf gevonden had.

O, wanneer een sjamaan of tovenaars spreekt met voorouders zo moet u niet denken dat er een telefooncentrale is waardoor hij kan vragen: geeft u mij a.u.b. Dirk de eerste even. Trouwens, dat was in feite toch maar een rover. Dat was het begin van hollands glorie.

De man greep meestal terug op hetgeen hij in zichzelf beleefd had en mogelijk herbeleefde omtrent zijn voorouders. Het gekke was dat hij dan vaak heel wat dingen naar voren kon brengen die verder gingen dan hetgeen hij bewust en normaal zelf was.

Toen er eenmaal voor het eerst wat landbouw kwam ontstond ook de eerste werkelijke krijgsmanskaste: de beschermers van de akker en de stam en haar gebied. En gelijktijdig ontstonden ook de eerste priesters.

Dat behoeft u niet te verbazen. Want wanneer je iemand hebt om je tegen stoffelijke gevaren te verdedigen blijft er nog zoveel over waardoor je je bedreigd gevoelt dat je al snel ook nog een stel hemel ragonders nodig hebt.

Deze priesters met hun eigen goden en begrippen, ach, zij waren ook vaak zoekers. En zo ontstonden de eerste esoterische scholen, de eerste gemenschappen van mensen die probeerden achter het masker van de mens en evenzeer achter het masker van de goden te kijken.

Wanneer je je realiseert dater in de tijd dat Abraham nog weg moest trekken uit Ur reeds esoterische scholen bestonden, soms opgezet als een soort ashrams, soms eerder een eremieten kolonie, kun je beseffen, hoe lang in de menselijke samenleving de esoterie al een belangrijke rol heeft gespeeld.

Zeker, er zijn altijd uitwassen geweest en er zijn mensen die er soms bijzonder onsmakelijke recepten opna hielden om bovennatuurlijke krachten te verwerven en te kunnen gebruiken.

Er is zelfs in Rome een tijdlang een beroemde en zeer berucht heks geweest. Zij kon zeer veel, maakte schitterende drankjes en vergiften - die waren toen ook in de mode. Zij woonde op een begraafplaats en had de gewoonte om bij elk lijk dat zij maar te pakken kon krijgen de ogen uit te steken en die te nuttigen - om zo beter te kunnen "zien". Dat is dus zo iets als honing eten om minder zuur te worden.

Ik zou nog heel wat gegevens op kunnen sommen en eigenaardigheden kunnen vermelden. Maar hetgeen ik u gezegd heb zal al voldoende zijn om u duidelijk te maken dat esoterie al zo oud is als de oudste beschavingen die u kent. En eigenlijk nog wel iets ouder ook.

Dan wordt duidelijk dat die esoterie niet alleen maar een modegril is, een bijzonder contact met de godheid of een speciale leer. Ik meen dat de esoterie in feite een poging is van de mens om zich te oriënteren in een bestaan dat hij maar zeer teneinde kent.

Dan wordt ook duidelijker waarom wij voortdurend in die esoterie kunnen zien hoe mensen proberen zichzelf te veranderen. Zij zijn bezig zichzelf een bepaalde vorm aan te meten, hun aanzijn a.h.w. te veranderen, geestelijk en soms ook materieel.

Het lijkt wel een ingeschapen drang van die mensen. Uit de oertijden beleefd, soms afgeleid in de richting van een godsdienst of ideologie, maar altijd weer vele mensen beheersende.

Wanneer wij aan esoterie doen moeten wij wel heel goed begrijpen dat de mens er nog nooit werkelijk in geslaagd is, zich voor goed te veranderen. Het is misschien hatelijk om het te zeggen, maar er zijn vrijmetselaars geweest die geprobeerd hebben de perfectie van de steen met alcohol te verduurzamen en er zijn alchemisten geweest, die probeerden het geheim des levens te ontdekken om een ander dood te maken.

Zoals er ook mensen geweest zijn die geprobeerd hebben het geheim vande verlossing te vinden om zo toch vooral zelf aan anderen voor te kunnen blijven. Maar dat is natuurlijk geen echte esoterie.

Het eerste waarmee je gekonfronteerd wordt is je eigen wezen. Dit eigen wezen is echter niet alleen maar dat ik wat je nu kent. Het is a.h.w. een konglomoraat van invloeden van voorvaderen, denkwijzen uit een verleden die je toch beïnvloeden, en-ties, geloofswaarden, voorgaande levens. Zaken die je in feite niet duidelijk zult kunnen scheiden of omschrijven tenzij je terugkeert tot jezelf.

Een kleine vriend en kollega van mij sprak eens: Wanneer de mens doordringt in zijn binnenste vindt hij daar allereerst een zootje ongeregeld. Ik vrees, dat ik dit met hem eens moet zijn.

Want wij zijn niet in staat de samenhang te ontdekken tussen al wat er in ons bestaat. En juist die samenhang is belangrijk. Niet dat wij de zaak moeten gaan veranderen. Het is niet belangrijk dat wij de hele zaak mooi sorteren en regelen, maar dat wij te weten komen waarom het er is.

Wat leeft er in ons? Wat drijft ons voort? Wanneer wij daar achter komen zijn wij wat vrijer geworden. Normaal wordt men beheerst door allerlei onbestemde angsten, door verlangens waar je eigenlijk niet eens van weet waar zij in weten op doelen. Je bent altijd weer bezig in de wereld een vervanging te vinden voor zaken die in je leven zonder dat dit je gelukt.

En wanneer je binnen in jezelf die samenhang vindt, weet je tenminste wat je zoekt. Ik denk dat een groot deel vande esoterie in feite een zoeken is naar een innerlijk kompas en de juiste instelling daarvan.

Ik heb eens tot iemand gezegd - ik herinner mij dit heel goed, " u hebt in uzelf een kompas. Dat noemt men geweten! Nou, dat heb ik dan ook geweten. Ik kreeg alle erfelijke factoren en konditioneringen naar mijn kop gegooid die er maar waren en de konklusie kwam er in feite op neer, dat je dat geweten wel in de asbak kon gooien.

Maar geweten is ook niet de meest juiste uitdrukking. Want geweten betekent voor de meeste mensen een kennen van het verschil tussen goed en kwaad. Maar wanneer ik zie wat de meeste mensen goed vinden dan zou ik mij bijna kwaad gaan maken.

De werkelijkheid is als volgt: het innerlijke kompas maakt ons duidelijk hoe wij de innerlijke mogelijkheden die wij werkelijk bezitten moeten gebruiken. En dat is toch heel iets anders,

Het werkelijke geweten zegt ons niet dat je hier met de vingers af moet blijven, maar dat dat nog net mag. Trouwens, waarom zou je voor zo iets een geweten van node hebben? De wereld is immers vol van mensen die je dat alles steeds weer vertellen?

Neen, het is eerder een besef " ik ben een voortzetting van iets" En die voortzetting moet ik dan waar maken. Wanneer ik dit nu maar doe en mij niet laat meeslepen naar de ene kant of naar de andere kant, dan kom ik goed terecht, want dan kan ik met mijzelf in vrede leven. En dat is erg belangrijk.

Er zijn nogal wat mensen die zeggen dat je vrede nodig hebt in de wereld. Ik vraag mij dan altijd weer af, waar je die dan wel kunt vinden. Vrede in de wereld vindt je alleen wanneer je de strijd even vergeet. Vrede in jezelf vindt je wanneer je zo zeker bent van hetgeen je moet zijn, van wat je in wezen bent, dat je in alle strijd jezelf nooit verloochent of tegenspreekt.

In de oudheid zei men dat de esoterie het uiteinde was van een geheel bewustwordingsproces - met andere woorden, maar daarop kwam het neer - en dat deze gevolgd zou worden door een inwijding.

Ik vraag mij dan altijd af: waarin wordt je dan wel gewijd. Want inwijding is uiteindelijk alleen maar een ander woord voor een verandering van toestand. Misschien zou je het zo moeten zeggen:

Wanneer je de werkelijkheid in jezelf hebt leren beseffen door de samenhang van alles er in je leeft te vinden, dan zie je de wereld anders en je ziet jezelf in die wereld dan niet meer als een middelpunt, een slachtoffer, een brandpunt van ellende maar als een functie in dat geheel. En dan kan die wereld je niets meer doen.

Omdat je alle factoren die er in je leven zo leert kennen leer ke ook veel kennen in de wereld buiten je waar een gewoon mens aan voorbij zou lopen. Mogelijk is het wat cru uitgedrukt. Maar wanneer je de wind wilt beheersen moet je ofwel precies weten wat de wind is en wat haar veroorzaakt danwel een kurk gebruiken.

Wanneer je de wateren wilt bevelen dan is dat ofwel een kwestie van één kunnen zijn met de wateren danwel van goede sluitspiëren. En wanneer je het vuur wilt leren beheersen en overheersen dan wil dit zeggen dat je het gehele proces van het vuur zo goed kent dat je alles wat er bij te pas kan komen voor jezelf kunt dien en aanpassen aan je behoeften van het ogenblik. Wat betekent dat je je vingers niet meer brandt, maar dat je je eenvoudig aanpast aan de temperatuur van het vuur danwel de uitstraling van het vuur verandert door aanpassingen in je eigen uitstraling.

Dan zeggen de mensen "dit zijn wonderen" en die zou ook ik graag willen doen. Ik vraag mij dan af waarom. Wanneer je geheel weet wat je zelf bent en wat je zelf kunt heb je geen wonderen meer van node. Dan is wat voor een ander mogelijk een wonder lijkt voor jou vanzelfsprekend.

Zolang je nog denkt dat een wonder een wonder is ben je je niet bewust van de waarheid die er in je bestaat. En wanneer je dus wonderen wilt doen maak je daarmee alleen maar duidelijk dat je je nog niet bewust bent van je eigen inhouden.

Neen, ik zie inwijding niet als een bereiken van een nieuwe toestand waardoor je, verandert in een soort geestelijke supertovenaar die weldoende door de kontreien gaat. neen.

Ik geloof dat je terug moet naar de kern van de zaak: Niets van hetgeen er in mij bes aat, bestaat zinloos. Niets van hetgeen ik in mijzelf ontdekt of vindt kan bestaan zonder samenhang met al het andere wat ik reeds in mijzelf ken.

Wanneer ik die samenhang op de juiste wijze vindt zal ik - en dan alleen - in staat zijn te weten wie ik werkelijk ben. En zolang je niet weet wie je bent kun je nooit jezelf waar maken in een wereld, die je op haar beurt dan nooit volledig zult kennen voor wat zij is.

Jaja, die esoterie. Er zijn heel wat vormen van bekend. Er is een tijd geweest, dat in de zuilengangen en op de pleinen van Athene redenaars spraken. Soms alleen maar om fraaie argumenten te uiten - ik weet het wel. Maar soms ook omdat zij daarin vaak meer wisten te zeggen dan zijzelf in feite wisten.

Zo iets zal u ook wel eens overkomen: u bent bezig en opeens vraagt u zich af "waar haal ik dat nu opeens zo vandaan?". O, in uw kringen - want ik weet hoe dat gaat - krijgt de geest de schuld.

Maar waarom zoudt u het aan de geest wijten wanneer het ook in uzelf kan wonen? Wanneer de grens verbroken wordt die ligt tussen onze uiterlijkheid en al wat er in ons zelve ligt beschuldigen wij over veel meer feiten en gegevens dan anders maar denkbaar is.

Die sprekers, redenaars waren vaak ijdele dwazen. Maar wie van ons is dat op zijn tijd niet? Maar wanneer zij in het vuur van hun gesprek a.h.w. kommuniqueerden met het lichte in henzelve zeiden zij waarheden en diepzinnigheden die nog geldend zijn tot in deze tijd.

Daar ligt nu eigenlijk voor mij de sleutel van de esoterie: het is geen proces dat gebonden is aan een bepaalde procedure of zo iets. Het is een vinden van samenhangen in jezelf. En wanneer je daarvan dan gebruik maakt zonder dezen te beseffen zul je verbaasd zijn.

Maar wanneer je beseft dat alles wat je tot uiting brengt, al wat iets meer lijkt dan normaal, dit is door een samenhang met je innerlijk. Dan kun je alleen reeds door het beschouwen van die enkele ogenblikken van meer zeggen dan je weet of meent te weten ontdekken, hoe rijk je innerlijk bent.

Wij zijn meestal nogal plechtstatig wanneer het gaat over esoterie en de innerlijke wereld. In ons leeft het beeld van de grote tempel. Jawel. In ons brand de lamp van het eeuwige licht. Ja natuurlijk. Maar wanneer je die beelden te ernstig neemt mag je zo dadelijk ook de lichtrekening betalen.

Al die beelden versluieren iets. Wanneer in ons een beeld van een goddelijke tempel bestaat, zo is dit niet alleen maar een tempel. Een tempel is een kwestie van architectuur maar ook van structuur. Zij is opgebouwd uit vele dingen.

Een tempel is niet zo maar opeens uit één stuk gegoten, ook niet die tempel in jezelf. Beseft dan wat die tempel is, waaruit zij bestaat, waarom zij juist die architectuur vertoont. Dan weet je iets meer over jezelf.

En wanneer je zegt dat er een goddelijk licht is in jezelf, mij goed. Dat kun je ervaren. Maar zodra je spreekt over een lamp met goddelijk licht dien je je toch wel eerst eens even af te vragen wat die lamp, die houder van dit licht, dan wel is.

Een kennis van mij, die kennelijk nogal zoölogisch is aangelegd had het over "de jungle in het menselijke innerlijk, waar je doorheen moet. Een grof terrein vol van slagen tijgers en andere gevaarlijke dieren"

Het eerste wat ik dacht was: die man moet vroeger ergens directeur van een menagerie of zo iets zijn geweest. Want anders kom je niet tot zo een beeld. Maar is die voorstelling juist, waar?

Ja en neen. Wanneer wij alles wat er in ons leeft losmaken van hetgeen wij wezenlijk zijn, dan kun je je bepaalde lagen van het bewustzijn mogelijk zo wel voorstellen.

Maar wanneer wij beseffen dat alles wat wij aantreffen ook deel is van onszelf zo weten wij, dat geen tijger ons kan verslinden zonder zo ook zichzelf te vernietigen, geen slang, hoe giftig ook, ons kan bijten zonder daaraan ook zelve ten gronde te gaan. Daarom weten wij dat zolang wij onszelf maar blijven aanvaarden iets dergelijks nooit gebeuren kan.

Daarom meen ik dat esoterie in zich ook een vorm van angstloosheid is, een onbevreesd jezelf aanvaarden met alles wat er in je leeft.

En dan natuurlijk al die andere dingen die er bij komen. U hebt ze al vaak genoeg gehoord: de mens is opgebouwd uit ... En dan krijg je een reeks beschrijvingen waardoor je het gevoel krijgt dat de mens is als een soort russisch moederpopje: elke keer maak je het weer over en wat er uit komt is precies hetzelfde, alleen een beetje kleiner.

Ik zou zeggen: een mens is een eenheid. Modern vergeleken zou ik stellen: de werkelijke mens is een soort motor, waarop je vele gehele verschillende hulpstukken kunt aansluiten. Het ene ogenblik is het nodig te zagen - vooral wanneer iets zoals een huwelijk wat langer duurt. Dan komt dit proces meestal op gang.

Dat zagen is trouwens een van mijn eigen ervaringen geweest. Ik had een schat van een vrouw. Zij had alleen één fout: in bed begon zij mij de les te lezen. En niet alleen dat, maar dan maakte zij mij elke keer weer wakker ook nog om te weten of ik alles wel goed gehoord en begrepen had. En dat laatste was het ergste.

Maar goed, dat is geen esoterie al hangt het er ergen mogelijk toch mee samen. Wat ik maar wilde zeggen: wij zijn een geheel, ook al kan het soms erg complex en georganiseerd zijn. Wanneer wij het uit elkaar halen gaat het ons als het mooie zakhorloge dat ik eens had toen mijn kleinzoon het uit elkaar had gehaald. Het liep uiteindelijk wel weer, maar het draaide de grote wijzer zo 20 keren per uur rond. Pijnlijk.

Wij kunnen onszelf niet demonteren. Wie dat in het kader van de esoterie toch probeert maakt gemeenlijk een fout. Wij moeten gewoon proberen ons innerlijk te aanvaarden als een vreemde motorische kracht en ah nagaan over welke hulpstukken wij nu beschikken. Dat zijn onze krachten en inzichten, soms ook schijnherinneringen die uit het onbestemde schijnen te komen. Dat zijn de middelen die wij nu gebruiken kunnen in samenhang met die kracht.

Waaruit weer eens duidelijk wordt, dat esoterie een kwestie is van uiting ook. Ik zit misschien nogal eens te citeren, maar een kennis van mij heeft vele wijze dingen gezegd. Een daarvan was b.v.: de kloof tussen de practicus en de esotericus blijft onoverbrugbaar zolang de esotericus zijn apparatuur in het etui houdt en alleen innerlijk laat lopen.

Volgens mij een juiste omschrijving van de fouten die beide soorten mensen maken: de een kijkt alleen naar het uiterlijk mogelijke, de ander neemt te zeer genoegen met het innerlijke weten zonder er iets mee te doen.

Maar ja, de vriend heeft nog veel wijzere dingen gezegd - of ergens gestolen, dat kan ook hoor, maar daarvan weet ik niets. Hij sprak b.v. kort geleden: gezien de ontwikkelingen op aarde kan de kloof tussen de generaties alleen nog met financiën tijdelijk overbrugd worden.

Maar goed, -wat hij probeerde te zeggen is dit: een waar esotericus is in wezen een practicus die zijn innerlijke waarden op de juiste wijze weet te gebruiken op de problemen die hij buiten zich aantreft.

Verder is hij iemand die leert om zijn eigen krachten voortdurend op de proef te stellen. Hoe meer hij zichzelf op de proef stelt, hoe juister hij ook zal beseffen waar nu zijn grootste mogelijkheden liggen.

Maar iemand die zijn beste mogelijkheden voortdurend weet te gebruiken vormt zichzelf om tot een harmonisch geheel. Want hij heeft het maximum aan positieve ervaringen dat voor hem mogelijk is zonder gekweld te worden door de negatieve ervaringen van een nog niet geheel beseft tekortschieten.

De gevolgen daarvan moet je steeds weer konstateren en beschouw je als een tegen jou werkend noodlot. De esoterie is voor mij het werken en leven van de gehele mens, uitgedrukt in elke wereld waarin hij maar kan bestaan.

Ik ben - een lange tijd geleden reeds - bezig geweest met het nazoeken van de vele systemen van inwijding die de mensen gekend hebben. Ik heb daarbij een vreemde ontdekking gedaan. In bijna alle inwijdingen tot ongeveer het jaar 1500 overwint de mens de elementen en wordt hij daarna nog gekonfronteerd zij het met de zon, zij het met de maan of, in enkele latere gevallen, met de H. Geest.

Kennelijk beschouwt men in deze kringen die drie als onderling verwisselbare waarden. Maar hieruit blijkt volgens mij dat elke inwijding in de eerste plaats iets is waarbij je de materieel kenbare feiten moet overwinnen. Dan pas kun je beginnen aan de werkelijkheid - vaak gesymboliseerd door het aanvaarden van de dood.

Wat alles nogal in strijd is met de systemen die zeggen dat, wanneer

je maar over de juiste sleutel beschikt de rest wel los zal lopen. Nu ja, die loopt dan ook wel los, maar je weet niet waarheen.

De uiterlijke dingen beseffen en kennen, overwegen ook, is dus ook in de esoterie noodzakelijk. Er zijn hier heel wat mensen geweest en mogelijk zijn die er nog, die zich steeds weer afvragen waarom wij, al is het ook maar één keer per maand, ons nog steeds bezig houden met de actualiteit. Wat is dan wel de geestelijke betekenis daarvan, zo vragen zij.

Het is eenvoudig: om esoterisch werkelijk bewust te kunnen worden moet je ook begrijpen wat er in je wereld gebeurt. Je hoeft het niet te beoordelen of zelfs veroordelen, maar je moet tenminste proberen te begrijpen. Daarom is het nuttig na te gaan welke zaken nu aan de orde zijn, welke achtergronden er kunnen bestaan en welke tegenstellingen werkzaam zijn. Je moet je dus bezig houden ook met de minder aangename aspecten van het menselijke bestaan, of hje dit nu leuk vindt of niet.

Want eerst dan kun je door jezelf te blijven ondanks de nu geziene en erkende feiten komt tot begrip voor de essentie van je eigen wezen waarin je eigen willen, maar ook kunnen en kennen bepaald wordt.

Een eigenaardig punt hierbij is steeds weer, dat men de neiging heeft en had om vooral alles in te delen. Vaak met vreemde namen. Zo was er een bij de Romeinen langere tijd gangbare inwijdingsgroep waarbij de rangen bestonden uit dieren zoals raven. Een samenkomst was dus altans dwat de raven betreft een soort esoterische voliere.

Al die rangen en indelingen zijn in feite overbodig. Esoterie bestaat niet uit rangen en trappen. Zij bestaat alleen op grond van inhoud en erkenning van inhoud. De wijze waarop je dit kenbaar maakt hoeft niet in een rang te worden uitgedrukt. Wat bestaat is ook kenbaar, evident, spreekt vanzelf en voor zichzelf.

Ik denk dat in de meeste esoterische genootschappen en groepen de rangen in feite zijn gebruikt door hen die macht kregen om te versluieren hoe weinig men in feite nog had bereikt.

Ojee. Hopelijk is hier geen meester van een van de hogere graden aanwezig. Want wanneer hij niet meent dat dit onzin is vraagt hij zich toch af, wat ik nu weer zit te bazelen. Maar volgens mij hebben dergelijke rangen en indelingen alleen zin binnen het kader van een menselijke organisatie. Maar die menselijke organisatie kan dan ten hoogste een karikatuur zijn van een innerlijke waarheid; het lijkt er mogelijk wel eens wat op, maar is het toch net nog niet.

Daarom is mijn motto: mens, durf jezelf te zien voor wat je bent. Begrijp waarom je denkt zoals je doet, probeer te begrijpen waarom je voelt zoals je gevoelt. Wanneer je die dingen eindelijk aanvaardt en enigszins ook begrepen hebt, dring dan eens wat verder door in jezelf.

Daar zul je dan vele vreemde herinneringen aantreffen, vele lang vergeten feiten, maar ook opwellingen waarvoor je geen verklaring hebt. Probeer dan te zien of dit een geheel is. Want dan zijn de kenbare zaken in jezelf mede een verklaring voor de onkenbare doordat zij duidelijk doen beseffen hoe het geheel functioneert.

Als je eenmaal weet hoe je functioneert kun je ook gaan beseffen hoe je werkelijk bent. En een mens die weet hoe hij is zal ook op de duur kunnen ontdekken wat hij werkelijk is.

Esoterie is dus vaak ook nog een kwestie van geduld hebben en verder zwoeven. En daarmee ga ik mijn bijdrage - langzaam overigens - besluiten. Maar ik wil toch nog wel enkele verhaaltjes kwijt:

Ik heb u reeds gezegd dat ik op aarde getrouwd was. Niet dat dit iets is waarop ik mij beroem, maar elk mens kent nu eenmaal zijn dwaze ogenblikken zowel als zijn ogenblikken van wijsheid. En als die twee soms voor een ogenblik tot een geheel samensmelten, nuja, dan komt er soms een huwelijk uit voort.

Ik had een vrouw die altijd mijn kwade kanten zag. Ik heb haar dit vaak verweten. Maar nu beseft ik eerst, dat zij mij daardoor ook erg goedgeholpen heeft om mijn goede kanten te vinden. Want wanneer ik probeerde mij te verdedigen tegen haar aanklachten moest ik mij natuurlijk ook goed realiseren wat ik wel was of wel kon en wel deed.

Nu wil ik niet zeggen dat alles wat ik op aarde heb gedaan ook wel gedaan was. Was het maar waar. Maar heel vaak is het verwijt dat men je maakt zo goed als het compliment dat men je geeft alleen maar een aanleiding om in jezelf zaken te ontdekken waar je zonder dat nog niet aan toe zou zijn gekomen.

Zo heb ik in mijn leven - ik was nogal notabel - toch veel geleerd. Ik behoorde tot wat de volksmond aansprak als de notabeelen. Wat ongeveer klinkt als wortelnotenhouten kast. Nu ja, de meesten van ons hadden dan ook wel een dergelijk soort plank voor het hoofd.

In die dagen sprak ik eens met een muzikant. Ik vroeg de man, of hij nu werkelijk niets anders kon. Hij meende: kunnen wel, maar willen niet. Notaris, u moet één ding begrijpen. Wanneer ik muziek maak dan dans ik van binnen of ik huil van binnen. Als ik werk dan slaap ik van binnen en in het beste geval zweet mijn lichaam en vloekt mijn ziel.

Ik heb er over nagedacht en toen ik hem weer ontmoette sprak ik: jongen maak jij maar muziek. En ik heb hem een dubbeltje gegeven - in die tijd was dat nog heel wat - en hem veel geluk en sukses gewenst. Maar toen ik verder liep dacht ik ook: dat is niet mijn soort mens.

Want zo stom ben je dan nog. Toch eeft de man mij aan het denken gezet. Mijn leven was in feite een gewoontegang. Want als je eenmaal notabel bent besta je uit vaste gewoonten, in leven en in denken. Alleen de soort wijn die je met anderen nuttigt varieert dan nog wel eens.

Maar toen vreesde ik en nu weet ik, dat je dan in feite door steeds in die gewoonten voort te draven in feite tekort schiet tegenover jezelf en mogelijk soms zelfs tegenover de wereld.

Zou je je kunt reizen en trekken, lachen en huilen, de dingen die in je soms leven nu nog kunt uitdrukken en durft uiten, ben je op weg naar de waarheid. Wanneer je een leven leeft zoals ik deed, vol van kleine gewoonten en kleine vreugden en smarten ben je uiteindelijk alleen op weg naar het geschil tussen je erfgenamen.

Een andere keer ging mijn vrouw goede daden doen. In mijn tijd bestond de gangbare sociale zorg nog uit een aantal gefrustreerden die "goede daden deden." Waarbij zij de goede daden deden om zich beter te gevoelen dan degenen die zij die goede daden aandeden. Ook dat nog.

Mijn vrouw had toen een gezin - ik meen dat zij strijkster was of zo iets en hij een half mislukte schrijver of iets dergelijks. Trouwens, zover ik weet kon je dat werker wel weglaten. Want hij hield de zaak wel altijd goed onder de pekel, maar veel moois kwam er zelden uit.

Mijn vrouw merkte eens tegen mij op, dat die mensen zo ondankebaar waren. Ik ben toen naar die vrouw toegegaan en heb gezegd: "vrouw - zeg maar Maria Johanna - hebt u zich tegenover mijn vrouw nu zo vreemd uitgelaten dat zij zo bitter was?" Waarop zij reageerde: "Bitter? Denkt u niet dat het veel bitterder is om de resten van een ander aan te moeten nemen en dan nog dankbaar moet zijn op een wijze waardoor je die ander die geen slag werk doet duidelijk moet maken, dat zij nin alle opzichten je meerdere is?"

Zij vertelde dat zij kinderen had. En omdat zijzelf niet voldoende voor hen had gingen zij gekleed in de resten van anderen. Maar, zo zei ze, ik zal pas gelukkig zijn wanneer zij iets nieuws krijgen, iets wat helemaal van henzelf is.

Ik heb niet veel gezegd. Ik heb alleen een stukje papier laten liggen opdat zij iets voor haar kinderen kon kopen.

Ik kreeg er geen dankje voor, maar ik heb het ook niet terug gehad. Wat ik dan ook niet had verwacht.

Maar ook daarover heb ik gedacht. Vooral nadat ik dood was. Dan denk je veel meer na. Nu ja, dan heb je ook de tijd daarvoor. En ik dacht dat dit misschien wel ons aller fout is: wij willen de gunsten van anderen wel hebben, zelfs van de wereld, maar wij verwijten het de mensen en ook de wereld, dat zij ons die gunst verleent.

Want wij willen iets van onszelf hebben. Maar hoe kan ik iets van mijzelf hebben wanneer ik dit niet uit mijzelf kan maken? U ziet, dat je door dergelijke gebeurtenissen ook tot zelfbeschouwing en een soort esoterie kunt komen.

Ik heb trouwens ook dergelijke ervaringen opgedaan aan onze stamtafel. Waarbij stam niets zegt over de tafel, maar over de onwrikbaarheid van de vaste mensen op vaste tijden daar zitten, of het nut heeft of niet. Kortom: stam zegt niets over de tafel, weinig over degenen die er aan zitten en wijst alleen met nadruk op een regelmatige afwezigheid van de aanzitters thuis.

Er was oorlog - in de krim of zo - en hadden het er over, dat heldendom zo edel kan zijn. Waarop een van ons opmerkte: edel inderdaad. Dat vind ik ook, zolang ik tenminste zelf geen held behoef te zijn. Op dat ogenblik dacht ik "man, ergers deug jij niet." Want ze iets past niet voor een rotabel, zo iets zegt men dus ook niet. In mijn tijd stond je nog allen voor koning en vaderland en zelfs voor het volk wanneer je wat overhad. Dus anders dan veel later. Toen heette het volk, koningin en vaderland, maar toen ging het zootje ook voor een koopje weg.

Toch heb ik er later over nagedacht en mijzelf afgevraagd "wij jij een held zijn?" En ik antwoorde mijzelf, dat ik wel een held wilde zijn als het maar niet te veel moeite en pijn kostte. Zo heb ik geleerd, dat wij vaak dromen van dingen die niet mogelijk zijn zoals wij ze dromen. En ik meen dat wij ons vaak heel lang met dergelijke dromen bezig houden om te voorkomen dat wij onszelf zouden moeten zien zoals wij onszelf innerlijk wel degelijk al kennen.

Wij zijn niet zo groot als wij denken en vaak veel dieper dan wij; veronderstellen. En wanneer wij deze dingen samenweten tevoegen met de wereld buiten ons, dan zullen wij wel nooit helden zijn, maar wij zullen steeds wijzer worden. Dan zullen wij steeds beter weten wie wij de krachten in ons dienen te richten in de wereld die buiten ons bestaat. Dan zullen wij mogelijk die wereld niet verbeteren, maar in onszelf zullen wij wel steeds meer één zijn met de krachten die die wereld bewegen en ons in stand houden.

Wij leren uit de gekste dingen. Misschien is esoterie wel ergens ook de wil om het vermogen om uit alle dingen te leren plus de wil om over alle dingen na te denken wanneer je ze niet meteen thuis kunt brengen en dan zonder daarbij leuzen te gebruiken.

Dat was dan mijn betoog over esoterie. Kunnen jullie je een ellendiger onderwerp voorstellen? Ik zou liever spreken over b.v. de ijstijden dan over esoterie, geloof mij dat. Misschien wel omdat ik alanks alles nog steeds een beetje in de war ben wanneer ik de waarheid in mijzelf probeer te konstateren en die dan ook nog naar buiten duidelijk moet proberen uit te leggen. Maar mijn tijd heb ik redelijk vol gemaakt en zelfs nog enkele dingen gezegd die mogelijk de moeite waard zijn. Dus waarom klagen?

Goeden avond.

(alleen einde bekort, eerste onderwerp geheel weergegeven.)

d.d. 16 oktober 1981